

การออกโฉนดเพื่อการเกษตร

ที่ดิน ส.ป.ก. หรือที่ดินซึ่งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ทำการจัดสรรให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินทำกินของตนเองหรือผู้ที่มีที่ดินเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพได้ถือครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และสถาบันเกษตรกรได้เข้าซื้อ เช่า หรือเข้าทำประโยชน์ โดยรัฐนำที่ดินของรัฐหรือที่ดินที่รัฐจัดซื้อหรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดินซึ่งมิได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตนเองหรือมีที่ดินเกินสิทธิ จัดสรรให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยมีหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน เรียกว่า “ส.ป.ก. ๔-๐๑” เป็นหลักฐานแสดงการได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม การออกโฉนดเพื่อการเกษตรเป็นการปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งเป็นการสร้างและขยายโอกาสให้กับประชาชนผู้เป็นเกษตรกรให้ได้รับประโยชน์จากการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. โดยการปรับปรุงหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน หรือ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ให้เป็น “โฉนดเพื่อการเกษตร” ที่สามารถโอนสิทธิในที่ดินและใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันกับสถาบันการเงินเพื่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพให้กับเกษตรกรได้มากยิ่งขึ้น คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) ได้มีมติเห็นชอบหลักการปรับปรุงเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ให้เป็นโฉนดเพื่อเกษตรกรรม จัดทำร่างระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อกำหนดรูปแบบ บทนิยาม หลักเกณฑ์ และเงื่อนไข รวมทั้งปรับแก้ไขชื่อจาก “โฉนดเพื่อเกษตรกรรม” เป็น “โฉนดเพื่อการเกษตร” โดยใช้ครุฑสีเขียว และได้มีการประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จำนวน ๒ ฉบับ ประกอบด้วย ๑) ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกและจัดที่ดินให้แก่เกษตรกร การโอนหรือตกทอดทางมรดกสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อ และการจัดการทรัพย์สินและหนี้สินของเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖ และ ๒) ระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งระเบียบทั้งสองฉบับประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๖ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๖

“โฉนดเพื่อการเกษตร” หมายถึง หนังสือแสดงสิทธิที่ ส.ป.ก. ออกให้แก่เกษตรกรที่ได้รับการจัดให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยผู้มีสิทธิยื่นคำขอออกโฉนดเพื่อการเกษตร มี ๒ ประเภท ดังนี้

๑. เกษตรกรผู้ได้ ส.ป.ก. ๔-๐๑ มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๒. เกษตรกรที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด มีมติอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี แต่ ส.ป.ก. จังหวัด ยังไม่ได้ออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ ให้แก่เกษตรกรดังกล่าว ให้ถือว่าเกษตรกรรายนั้นได้รับการจัดที่ดินจาก ส.ป.ก. นับแต่วันที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีมติอนุญาต และมีสิทธิยื่นคำขอออกโฉนดเพื่อการเกษตรตามระเบียบนี้ โดยไม่ต้องออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ ก่อน

กรณีผู้ยื่นคำขอ เป็นเกษตรกรที่ได้รับการจัดที่ดินแทนที่จากเกษตรกรรายเดิม ซึ่งเป็นคู่สมรส บุตร ทายาท หรือเครือญาติ หากนับระยะเวลาที่ได้รับการจัดที่ดินตามข้อ ๑. และข้อ ๒. แล้วไม่ครบ ๕ ปี ให้สามารถนับระยะเวลาที่เข้าร่วมทำประโยชน์กับเกษตรกรรายเดิม ซึ่งเป็นคู่สมรส บุตร ทายาท หรือเครือญาติ มาก่อน รวมเป็นระยะเวลา ๕ ปีดังกล่าวได้ โดยพิจารณาจากข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกษตรกรให้ถ้อยคำ และบันทึกเป็นหลักฐานไว้ในแบบสอบสวนสิทธิ หรือบันทึกรับรองตนเองของเกษตรกรหรือบันทึกการรับรองของคู่สมรส บุตร เครือญาติที่เกษตรกรดังกล่าวได้รับการจัดที่ดินแทนที่ เป็นต้น

โดย...

โดยเกษตรกรสามารถยื่นคำขอออกโฉนดที่ดินเพื่อการเกษตร ตามแบบที่ ส.ป.ก. กำหนดได้ ๓ ช่องทาง ดังนี้

๑. สำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัด ณ ที่ดินตั้งอยู่
๒. หน่วยบริการเคลื่อนที่ของ ส.ป.ก. จังหวัด (Mobile Unit)
๓. วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในช่องทางศูนย์บริการประชาชนออนไลน์ ส.ป.ก.

(<http://servicecenter.alro.go.th>)

สามารถยื่นคำขอด้วยตนเอง หรือมอบอำนาจให้คู่สมรส บุตร ทายาท และเครือญาติ ยื่นคำขอแทนได้ โดยใช้แบบมอบอำนาจทั่วไป

โดย ส.ป.ก. จะออกหนังสือรับรองสิทธิการขออากโฉนดเพื่อการเกษตรไว้ให้เป็นหลักฐานจนกว่าจะมีการออกโฉนดเพื่อการเกษตร ระยะเวลาดำเนินการ ส.ป.ก. จะพิจารณาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน หากไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ ส.ป.ก. ขยายระยะเวลาได้ครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน การประกาศผลการพิจารณา ส.ป.ก. จังหวัด จะประกาศผลพร้อมแนบรายชื่อเกษตรกร เพื่อเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านภายใน ๑๕ วัน

เงื่อนไขของผู้ที่ได้รับโฉนดเพื่อการเกษตรแล้ว ห้ามมิให้มีการเปลี่ยนมือ สละสิทธิ หรือกระทำการอื่นใดเพื่อให้บุคคลอื่นได้รับสิทธิในโฉนดเพื่อการเกษตรแทนตนภายในระยะเวลา ๒ ปี นับแต่วันที่ออกโฉนดเพื่อการเกษตร เว้นแต่เป็นการจัดที่ดินแทนที่แก่คู่สมรส บุตร เครือญาติหรือทายาท แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการใช้เพื่อทำเกษตรกรรม สำหรับเกษตรกรผู้ได้รับโฉนดเพื่อการเกษตรมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี อาจยื่นคำขอสละสิทธิของตนเองทั้งหมดหรือแต่บางส่วนต่อ ส.ป.ก. จังหวัด เพื่อให้เกษตรกรอื่นเป็นผู้ได้รับการพิจารณาจัดที่ดินแทนที่ นอกจากนี้ การควบคุมกำกับดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดิน ส.ป.ก. ยังคงมีอำนาจหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบที่ดิน เช่นเดิม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้ที่ดินผิดประเภท ทั้งนี้ การเปลี่ยน ส.ป.ก. ๔-๐๑ เป็นโฉนดเพื่อการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรผู้ที่ทำประโยชน์ตามระยะเวลาได้เข้าสู่กระบวนการปรับปรุงสิทธิจากการได้รับการจัดที่ดิน สร้างความมั่นคงด้านที่ดินให้กับเกษตรกร ให้มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพได้มากขึ้น

อ้างอิง

- คู่มือการออกโฉนดเพื่อการเกษตร ตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดเลือกและจัดที่ดินให้แก่เกษตรกร การโอนหรือตกทอดทางมรดกสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อ และการจัดการทรัพย์สินและหนี้สินของเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๖ สำหรับเจ้าหน้าที่ใช้ในการปฏิบัติงาน กลุ่มวิชาการกฎหมาย สำนักกฎหมาย สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม